

Het is wellicht goed hier nog aan toe te voegen, dat het gebrek aan eene nauwkeurige omschrijving eene geheel andere beteekenis heeft voor eene strafrechtelijke bepaling dan voor een politiek verdrag, gelijk bijvoorbeeld het grondverdrag van den Volkenbond of het Locarno-verdrag. Daar is het niet een rechter, die te beslissen heeft, maar zijn het de staten die zich verbonden hebben, daar zijn het de organen die voor het nemen van politieke beslissingen aangewezen zijn. Wanneer ooit de vraag zal rijzen of artikel 16 van het grondverdrag moet worden toegepast, dan zal de beantwoording niet afhangen van juridische deducties en omschrijvingen, dan zal de vraag zijn of de staten bezielde zijn met den geest van verantwoordelijkheid en solidariteit, die den grondslag uitmaakt van artikel 16 en van den Volkenbond zelf.

Tot nog toe liet ik buiten bespreking een van de belangrijkste elementen van het strafbaar feit: den dader. Wie voor het eerst het wetboek van strafrecht opslaat, wordt getroffen door de eindelooze herhaling, bij ieder strafbaar feit, van de woorden: „hij, die". Wie is nu de „hij", wiens handeling bij den aanvalsoorlog het strafbaar feit oplevert?

Hier bestaat bij de voorstanders van de strafbaarstelling verschil van meening. Er zijn er, die den staat, die als aanvaller optreedt, voor straf in aanmerking willen brengen; er zijn er, die de strafbedreiging willen richten tegen de regeeringspersonen, wier handelingen tot den oorlog hebben geleid; en er zijn er, die beide wegen willen volgen.

Tegen het straf bedreigen tegen een staat worden in hoofdzaak drie gronden aangevoerd. In de eerste plaats houdt het strafrecht zich alleen bezig met natuurlijke personen; rechtspersonen kunnen geen strafbare feiten plegen; in de tweede plaats is het plegen van onrecht door den staat volstrekt onmogelijk; in de derde plaats beroept men zich op de immuniteit van den staat, die belet hem voor den rechter te brengen. Het derde bezwaar, dat overigens bij afstand van de immuniteit ophoudt te gelden, zal ik in ander verband nog aanroeren. Wat de eerste twee betreft, ga ik met enkele woorden aangeven, waarom deze bezwaren mij niet gegrond voorkomen.

Het eerste bezwaar is ontleend aan het karakter van rechtspersonen. Nu moge het waar zijn, dat dezen alleen juris intellectu bestaan, Star Busmann merkt op, dat dit juist hetgene is,